

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МИСТЕЦТВ ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

Кафедра композиції та інструментування

«ІСТОРІЯ ОРКЕСТРОВИХ СТИЛІВ»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**для здобувачів вищої освіти
першого, освітньо-професійного рівня
спеціальності 025 Музичне мистецтво,
ОПП «Музикознавство та композиція»**

Рекомендовано до видання вченою радою
ХНУМ імені І. П. Котляревського
Протокол № 10 від 30 червня 2022 року

Укладач:

Г. С. Савченко - кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри композиції та інструментування ХНУМ імені І. П. Котляревського.

Рецензенти:

І. Ю. Коновалова – доктор мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри теорії та історії музики ХДАК;

М. Ю. Борисенко - кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри теорії музики ХНУМ імені І. П. Котляревського.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Історія оркестрових стилів» для здобувачів І, освітньо-професійного рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво, ОПП «Музикознавство та композиція». Методичні рекомендації спрямовані на організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти, набуття необхідних навичок в аналізі симфонічних партитур.

© Савченко Г. С., 2022

© Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, 2022

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Історія оркестрових стилів» є обов'язковим освітнім компонентом в структурі Освітньо-професійної програми «Музикознавство та композиція», входячи до блоку дисциплін професійної підготовки за фахом спеціалізації «Композиція». Специфікою вивчення «Історії оркестрових стилів» є поєднання теоретичної і практичної складової (лекційних і практичних занять), що уможливорює набуття здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок, необхідних для композиторської діяльності. Навчальна дисципліна пов'язана міждисциплінарними зв'язками із дисциплінами професійної та практичної підготовки («Інструментознавство та теорія інструментування», «Історія світової музичної культури», «Історія української музики», «Сучасна музика», «Гармонія», «Поліфонія», «Аналіз музичних творів») і з дисциплінами професійної підготовки спеціалізації «Композиція» («Композиція», «Практикум з інструментування», «Читання та аналіз симфонічних партитур»).

Роль самостійної роботи здобувачів вищої освіти у вивченні дисципліни є вкрай важливою, адже дозволяє напрацювати алгоритм аналізу симфонічних партитур, необхідний в самостійній практичній діяльності і поглибити теоретичні знання.

Метою методичних рекомендацій з навчальної дисципліни «Історія оркестрових стилів» є допомога в організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка містить такі форми роботи: 1) аналіз симфонічних партитур, що передбачає вироблення і закріплення комплексу знань і умінь (методичного й аналітичного інструментарію), необхідного для аналізу оркестровки творів різних історичних етапів, стильових напрямків і жанрів; 2) читання рекомендованих джерел, що передбачає поглиблення і деталізацію теоретичних положень, викладених викладачем на лекційних заняттях; 3) підготовку аналітичних повідомлень, які є самостійними науково-практичними дослідженнями.

Виокремлені форми самостійної роботи зумовили структуру методичних рекомендацій. У Першому розділі наданий алгоритм аналізу симфонічних

партитур музичних творів доби Нового часу (XVII-початку XX ст.) і список партитур для самостійного аналізу, який може бути доповнений/змінений за бажанням здобувача вищої освіти. У Другому розділі надано тематичний план навчальної дисципліни із рекомендованими науковими джерелами і списком питань для самоконтролю. У Третьому розділі надано список тем для аналітичних повідомлень і рекомендацій щодо їх підготовки.

1. АЛГОРИТМ АНАЛІЗУ СИМФОНІЧНОЇ ПАРТИТУРИ В АСПЕКТІ ОРКЕСТРОВОГО СТИЛЮ

Аналіз музичних творів з точки зору оркестрового стилю може викликати труднощі під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Їх можна подолати, якщо під час аналізу керуватись алгоритмом, який дозволяє напрацювати необхідний інструментарій аналізу (аналітичні ключі).

1. Визначте епоху і стильовий напрямок, яким належить музичний твір.
2. Зверніть увагу на жанр. Пам'ятайте, що жанр у багатьох випадках визначає склад оркестру і коло оркестрових засобів і прийомів, які обирає композитор.
3. Визначте склад оркестру.

А) у барокову добу склад оркестру не стійкий, часто межує з ансамблем; основу оркестру складає група струнно-смичкових інструментів; наявною є функція *basso continuo*;

Б) у класико-романтичну добу склад оркестру визначається за кількістю партій дерев'яних духових інструментів у середині родини (парний, потрійний, четверний).

Зверніть увагу на наявність видових інструментів (мала флейта, англійський ріжок, малий кларнет, бас-кларнет, контрафагот), тип мідних духових інструментів (натуральні, хроматичні), кількість ударних, наявність щипкових і клавішних.

Пам'ятайте, що від барокової доби існували три сфери застосування оркестру: музично-театральна практика (опера, балет), концертна практика (*concerto grosso*, сольний концерт, симфонія тощо), церковна музика (меса, реквієм). Такий поділ

зберігав актуальність майже до кінця XIX ст. Три сфери застосування оркестру визначили відмінності у складі і використанні певних інструментів.

4. Визначте тип оркестрової фактури.

А) в бароковому оркестрі склались два типи темброво-фактурної організації: 1) теситурно-ансамблева (XVII ст.); 2) теситурно-групова (від останньої третини XVII ст. до середини XVIII ст.).

Б) основним типом фактури в творах класичної і романтичної доби є гомофонна фактура, з другої половини XIX ст. набуває великого значення гомофонно-поліфонічна фактура.

5. Визначте тип функціональної організації оркестрової тканини: а) на основі поліфонічного рівноправ'я голосів (поліфонічний тип фактури); б) на основі ієрархічної супідрядності голосів (гомофонний тип фактури). У гомофонній оркестровій фактурі знайдіть основні і другорядні оркестрові функції (мелодію, гармонічний супровід, бас, педаль, контрапункт, акцент); визначте, в яких тембрах вони викладаються.

6. Визначте співвідношення і взаємодію темброво-оркестрових груп (дерев'яної духової, мідної духової та струнно-смичкової). Зважте на те, що у барокову добу партії дерев'яних духових інструментів часто не виписувались через дію принципу *colla parte* («йди за партією»), що означало нашарування їх партій на партії струнно-смичкових інструментів за теситурою. Подальша еволюція оркестрування засвідчила звільнення партій дерев'яних духових від «прив'язаності» до струнно-смичкових і формування специфічних типів фактури і засобів гри. У XIX ст., внаслідок подальшого технічного вдосконалення мідних духових інструментів (винайдення хроматичних валторн і труб), поступово встановлюється функціональне рівноправ'я трьох темброво-оркестрових груп, що означало можливість виконання інструментами різних оркестрових функцій.

7. Зверніть увагу на темброво-фактурний профіль твору: частоту змін типів фактури, частоту змін тембрів і тембрових комбінацій, взаємозв'язок оркестрової фактури з формою твору.

8. Зверніть увагу на наявність дублювань і їх особливості (точні/варіантні; повні/фрагментарні).

9. Визначте тип tutti: а) інструменти різних тембрових груп можуть дублюватись за теситурним принципом; б) функції груп можуть бути диференційовані.

10. Узагальніть проаналізовані вами засоби та прийоми оркестровки і встановіть відповідність між технічними аспектами оркестровки і образом/образами музичного твору, його художньою концепцією. Пам'ятайте, що оркестровка є одним із засобів реалізації художньої концепції.

11. Якщо Ви знайомі з оркестровим стилем композитора, партитуру якого аналізуєте, зважте на стійкі компоненти його оркестрового стилю, і на цій основі знайдіть відповідності загальним положенням та ті особливості, які визначають своєрідність саме цієї партитури.

Якщо ж перед вами стоїть завдання історичної/стильової атрибуції партитури, то: 1) визначте склад оркестру; 2) тип оркестрової фактури; 3) співвідношення темброво-оркестрових груп. Деякі маркери можуть з легкістю допомогти з визначенням. Так, наприклад, наявність функції basso continuo, свідчить про приналежність твору бароковій добі. Педаль у валторн при нерозвинутому гармонічному супроводі і «формульній» мелодії засвідчує оркестрування раннього класицизму тощо. Знання цих маркерів допоможе в історико-стильовій орієнтації.

Наданий перелік музичних творів для самостійного аналізу оркестровки є орієнтовним. За бажанням здобувачі вищої освіти можуть взяти для аналізу інші твори, які їх зацікавили як аналітичний матеріал.

Музичні твори для аналізу:

А. Кореллі – Concerto grosso op. 6 № 8

Й. С. Бах – Бранденбурзькі концерти №№ 5-6, Сюїти для оркестру.

Г. Ф. Гендель – Concerto grosso op. 6 № 2, «Музика для королівського фєєрверку».

К. Ф. Е. Бах – Симфонія C-dur.

К. В. Глюк – Опера «Іфігенія в Тавриді».

Й. Гайдн – Паризькі симфонії (№№ 82-87), Лондонські симфонії (№№ 100-104), «Нельсон-меса», ораторія «Створення світу».

В. А. Моцарт – Симфонії №№ 39-41, фрагменти опери «Чарівна флейта», меси.
Л. ван Бетховен – Симфонії №№ 6-9, увертюра «Егмонт», опера «Фіделіо».
Дж. Россіні – Опера «Севільський цирульник».
К.-М. фон Вебер – Опера «Оберон».
Ф. Шуберт – Симфонія № 9, меси.
Ф. Мендельсон – Увертюра «Сон у літню ніч», симфонії №№ 3-5.
Дж. Меєрбер – Опера «Пророк».
Г. Берліоз – Симфонія «Гарольд в Італії».
Р. Вагнер – Опера «Летючий голландець», фрагменти музичних драм «Перстень Нібелунга», «Парсіфаль».
Ф. Ліст – Симфонічна поема «Тассо», симфонія «Данте».
Й. Брамс – Симфонії №№ 1, 4.
А. Брукнер – Симфонії № № 5, 7, 8; Меса e-moll.
Ш. Гуно – «Фауст».
Ж. Бізе – сюїта «Арлезіанка».
К. Сен-Санс – Симфонія № 2.
Дж. Верді – Оперы «Ріголетто», «Аїда», Реквієм.
Е. Гріг – сюїта «Пер Гюнт», Фортепіанний концерт.
М. Калачевський – Українська симфонія.
А. Дворжак – Симфонія № 5, Віолончельний концерт, «Слов'янські танці».
Г. Малер – Симфонії №№ 1, 5.
В. Сокальський – Симфонія g-moll.
Я. Сібеліус – Симфонії №№ 5-8, Скрипковий концерт.
Р. Штраус – Симфонічні поеми «Дон Жуан», «Так сказав Заратустра».
Л. Ревуцький – Симфонії №№ 1, 2.
Б. Лятошинський Симфонії №№ 2-5. Симфонічні поеми «Гражина», «На берегах Вісли».

2. РОБОТА НАД ТЕОРЕТИЧНОЮ СКЛАДОВОЮ НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНИ

I семестр

Змістовий модуль 1

Тема 1. Мета і завдання навчальної дисципліни «Історія оркестрових стилів». Поняття «оркестровий стиль» у наукових джерелах.

(Лекції – 2 год., Самостійна робота – 2 год., Загальний обсяг – 4 год.).

Рекомендовані джерела:

1. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.
2. Коробецька С. Ю. Структура та змістові аспекти поняття «оркестровий стиль». Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту та НМАУ ім. П. І. Чайковського. Серія: Мистецтвознавство, № 3 (15), 2005. С.47 -54.

Тема 2. Інструментальна/ансамблева музика доби Середньовіччя і Відродження: функції, питання нотації, інструментарій, значення у становленні європейської професійної інструментальної традиції

(Лекції – 1 год., Практичні – 1 год., Самостійна робота – 2 год., Загальний обсяг – 4 год.).

Рекомендовані джерела:

1. Слупський В.В. Становлення та розвиток ансамблю мідних духових інструментів від витоків до кінця XVII ст.: автореф. дис. ... канд. мист.:17.00.03. Харків, 2018. 24 с.
2. Harnoncourt N. Baroque Music Today: Music As Speech: Ways to a New Understanding of Music. Amadeus Press, 1995.210 p.

Тема 3. Становлення оркестру як явища європейської професійної музики. Творчість Дж. Габріелі, Г. Шютца, К. Монтеверді як значні віхи у розвитку оркестру і оркестрування

(Лекції – 2 год., Практичні – 2 год., Самостійна робота – 4 год., Загальний обсяг – 8 год.).

Рекомендовані джерела:

1. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМAM ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.
2. Harnoncourt N. Baroque Music Today: Music As Speech: Ways to a New Understanding of Music. Amadeus Press, 1995. 210 p.

Додаткові джерела:

1. Ракочі В. Вплив інструментальних партій на трансформацію концертності в «Священних симфоніях» опус 6 Генріха Шютца. Актуальні питання гуманітарних наук. № 35, т. 5, 2021. С. 22–28.

Тема 4. Оркестр і оркестрування доби бароко: типологічні ознаки і еволюція

(Лекції – 4 год., Практичні – 4 год., Самостійна робота – 6 год., Загальний обсяг – 14 год.).

Партитури для аналізу:

А. Кореллі – Concerto grosso op. 6 № 8

Й. С. Бах – Бранденбурзькі концерти №№ 5-6, Сюїти для оркестру.

Г. Ф. Гендель – Concerto grosso op. 6 № 2, «Музика для королівського феєрверку».

Рекомендовані джерела:

1. Бородавкін С. О. Принципи оркестрового мислення Й. С. Баха: автореф. дис. ... кандит. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 1998. 22 с.
2. Коробецька С.Ю. Джерела утворення докласичного оркестрового стилю. Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту та НМАУ ім. П.І.Чайковського. Серія: Мистецтвознавство. № 1 (12), 2004. С. 3-8.
3. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль “Бранденбурзьких концертів” І. С. Баха як зразок докласичного оркестрового стилю. Розвиток інноваційних процесів у навчально-виховних закладах. Зб. наук. праць. Харків: Стиль-Издат. С.119-131.

4. Harnoncourt N. Baroque Music Today: Music As Speech: Ways to a New Understanding of Music. Amadeus Press, 1995. 210 p.

Додаткові джерела:

1. Ракочі В. Класифікація барокових концертів: термінологічний дискурс. Музична думка Дніпропетровщини. Випуск 20, 2021. С. 55–68.
2. Ракочі В. Оркестр в органних концертах Георга Фрідріха Генделя. Музичне мистецтво і культура Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової, Випуск 32, кн. 1. (2021). С. 58–70.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Тенденції розвитку оркестрування в середині

і другій половині XVIII ст.

(Лекції – 3 год., Практичні – 3 год., Самостійна робота – 6 год., Загальний обсяг – 12 год.).

Партитури для аналізу:

К. Ф. Е. Бах – Симфонія C-dur.

К. В. Глюк – Опера «Іфігенія в Тавриді».

Рекомендовані джерела:

1. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.
2. Коробецька С. Ю. Про феномен оркестрового стилю композиторів Мангеймської школи Ставропігійські філософські студії. Зб. Наукових праць з музикознавства, психології та педагогіки. Вип. 6. Львів: Ставропігійон, 2012. С.19-33.
3. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМAM ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.
4. Ракочі В. Рукописи не горять, або Симфонія до мажор Максима Березовського. Студії музикознавчі ІМФЕ імені М. Рильського. № 1 (61), 2018. С. 45–54.

Додаткові джерела:

1. Ракочі В. Оркестровка Першого гобойного концерту Людвіга Лебрена і традиції Мангеймської школи. Вісник КНУКіМ, серія «Мистецтвознавство». № 44, 2021. С. 95–101.

Тема 6. Оркестровий стиль Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена - представників віденського класицизму

(Лекції – 4 год., Практичні – 6 год., Самостійна робота – 8 год., Загальний обсяг – 18 год.).

Партитури для аналізу:

Й. Гайдн – Паризькі симфонії (№№ 82-87), Лондонські симфонії (№№ 100-104), «Нельсон-меса», ораторія «Створення світу».

В. А. Моцарт – Симфонії №№ 39-41, фрагменти опери «Чарівна флейта», меси.

Л. ван Бетховен – Симфонії №№ 6-9, увертюра «Егмонт», опера «Фіделіо».

Рекомендовані джерела:

1.Коробецька С. Ю. Віденський класицизм як історична оркестрово-стильова парадигма. Українське музикознавство: Науково-методичний зб. К: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2005. Вип.34. С.117-127.

2.Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.

3. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМАМ ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.

4. Савченко Г. С. Тематичні та темброві процеси в сонатних allegri Паризьких симфоній Й. Гайдна. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. Харків: ХДАДМ, 2019. № 1. С. 87-91.

II семестр

Змістовий модуль 3

Тема 7. Оркестр і оркестрування композиторів-романтиків: типологічні ознаки, етапи розвитку. Традиції і новації в оркеструванні композиторів першої половини XIX ст.

(Лекції – 4 год., Практичні – 4 год., Самостійна робота – 6 год., Загальний обсяг – 14 год.).

Партитури для аналізу:

Дж. Россіні – Опера «Севільський цирульник».

К.-М. фон Вебер – Опера «Оберон».

Ф. Шуберт – Симфонія № 9, меси.

Ф. Мендельсон – Увертюра «Сон у літню ніч», симфонії №№ 3-5.

Рекомендовані джерела:

1. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.
2. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМАМ ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.

Додаткові джерела:

1. Ракочі В. Оркестр і його модифікації в Концерті для віолончелі з оркестром ор. 129 Роберта Шумана. Науковий вісник Національної музичної академії імені П. І. Чайковського, № 128 (2020). С. 35–51.

Тема 8. Тенденції розвитку оркестрування у творчості композиторів середини XIX ст.

(Лекції – 4 год., Практичні – 4 год., Самостійна робота – 6 год., Загальний обсяг – 14 год.).

Партитури для аналізу:

Дж. Меєрбер – Опера «Пророк».

Г. Берліоз – Симфонія «Гарольд в Італії».

Р. Вагнер – Опера «Летючий голландець».

Ф. Ліст – Симфонічна поема «Тассо», симфонія «Данте».

Дж. Верді – Опера «Ріголетто».

К. Сен-Санс – Симфонія № 2.

Рекомендовані джерела:

1. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.
2. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМAM ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.

Додаткові джерела:

1. Rakochi V. « L'orchestration mouvante » du Concerto pour piano de Schumann : genèse et perspectives. Acta Musicologica, 2020, № 93, Vol. 2. P. 135–159.

Тема 9. Друга половина XIX в історії оркестрових стилів.

(Лекції – 4 год., Практичні – 4 год., Самостійна робота – 8 год., Загальний обсяг - 16 год.).

Партитури для аналізу:

Р. Вагнер – фрагменти музичних драм «Перстень Нібелунга», «Парсіфаль».

Й. Брамс – Симфонії №№ 1, 4.

А. Брукнер – Симфонії № № 5, 7, 8; Меса e-moll.

Ш. Гуно – «Фауст».

Ж. Бізе – сюїта «Арлезіанка».

К. Сен-Санс – Концерт для скрипки з оркестром № 3.

Дж. Верді – Оперы «Аїда», Реквієм.

М. Калачевський – Українська симфонія.

А. Дворжак – Віолончельний концерт, «Слов'янські танці».

Е. Гріг – сюїта «Пер Гюнт».

Рекомендовані джерела:

1. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.

2. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМАМ ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.
3. Савченко Г. С. Риси оркестрового стилю А. Брукнера. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 328-331.

Додаткові джерела:

1. Rakochi V. Synthesis as a Distinctive Feature of Brahms's Second Piano Concerto Orchestration. *Muzikoloski Zbornik / Musicological Annual*, Vol 57, No 1 (2021). P. 25–63.
2. Rakochi V. Timbral Alternations in Tchaikovsky's Violin Concerto as a Multifunctional System. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* № 2, 2021. P. 257–261.

Тема 10. Тенденції розвитку оркестрування на межі XIX-XX ст. та у першій половині XX століття

(Лекції – 4 год., Практичні – 4 год., Самостійна робота – 8 год., Загальний обсяг – 16 год.).

Партитури для аналізу:

Г. Малер – Симфонії №№ 5, 6.

В. Сокальський – Симфонія g-moll.

Я. Сібеліус – Симфонії №№ 7, 8, Скрипковий концерт.

Е. Елгар – Концертна увертюра «Фруассар».

Р. Штраус – Симфонічна поема «Так сказав Заратустра».

Л. Ревуцький – Симфонії № 2.

Б. Лятошинський Симфонії №№ 4, 5, Симфонічні поеми «Гражина», «На берегах Вісли».

Рекомендовані джерела:

1. Іщенко Ю. Темброві експозиції в симфоніях Б. М. Лятошинського. *Українське музикознавство*. Вип. 10, 1975. С. 3-11.
2. Іщенко Ю. Принципи мелодичних дублювань в оркестрових творах Б. М. Лятошинського. *Українське музикознавство*. Вип. 5, 1969. С. 40-49.

3. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.
4. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМAM ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.

Додаткові джерела:

1. Rakochi V. Dramaturgical Functions of Solos in Richard Strauss's Symphonic Poems. *Symphonism in Nineteenth-Century Europe. Series of the Centro Studi Opera Omnia Luigi Boccherini. SPECULUM MUSICAE. Vol. XXXV.* Turnhout: Brepols, 2019. P. 89-107.
2. Rakochi V. The "Orchestra of Soloists" in Mahler's *Nachtmusik*. *Principles of Music Composing: Orchestra in Contemporary Context, XIX.* P. 85–94. Lietuvos muzikos ir teatro akademija. Vilnius, 2019.
3. Ракочі В. Експресивні, синтезуючі та драматургічні функції оркестровки в Концерті in F Гершвіна. *Часопис Національної музичної академії імені П. І. Чайковського*, 2019, No. 42. С. 44–56.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бородавкін С. О. Принципи оркестрового мислення Й. С. Баха: автореф. дис. ... кандит. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 1998. 22 с.
2. Іщенко Ю. Темброві експозиції в симфоніях Б. М. Лятошинського. *Українське музикознавство*. Вип. 10, 1975. С. 3-11.
3. Іщенко Ю. Принципи мелодичних дублювань в оркестрових творах Б. М. Лятошинського. *Українське музикознавство*. Вип. 5, 1969. С. 40-49.
4. Іщенко Ю. Темброва модуляція в симфоніях Б. Лятошинського. *Юрій Іщенко та сучасний музичний простір. Науковий вісник Національної музичної академії України імені І. П. Чайковського*, 2012. Вип. 94. С. 232-244.
5. Коробецька С. Ю. Віденський класицизм як історична оркестрово-стильова парадигма. *Українське музикознавство: Науково-методичний зб.* К: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2005. Вип.34. С.117-127.

6. Коробецька С.Ю. Джерела утворення докласичного оркестрового стилю. Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту та НМАУ ім. П.І.Чайковського. Серія: Мистецтвознавство. № 1 (12), 2004. С. 3-8.
7. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль “Бранденбурзьких концертів” І. С. Баха як зразок докласичного оркестрового стилю. Розвиток інноваційних процесів у навчально-виховних закладах. Зб. наук. праць. Харків: Стиль-Издат. С.119-131.
8. Коробецька С. Ю. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність: монографія. Нац. Пед. ун-т ім. І. П. Драгоманова. Київ, 2011. 332 с.
9. Коробецька С. Ю. Про феномен оркестрового стилю композиторів Мангеймської школи Ставропігійські філософські студії. Зб. Наукових праць з музикознавства, психології та педагогіки. Вип. 6. Львів: Ставропігійон, 2012. С.19-33.
- 10.Коробецька С. Ю. Структура та змістові аспекти поняття «оркестровий стиль». Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту та НМАУ ім. П.І.Чайковського. Серія: Мистецтвознавство. № 3 (15), 2005. С.47-54.
- 11.Ракочі В. Вплив інструментальних партій на трансформацію концертності в «Священних симфоніях» опус 6 Генріха Шютца. Актуальні питання гуманітарних наук. № 35, т. 5, 2021. С. 22–28.
- 12.Ракочі В. Класифікація барокових концертів: термінологічний дискурс. Музична думка Дніпропетровщини. Випуск 20, 2021. С. 55–68.
- 13.Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVII-XXI століть. Витоки. Трансформації. Концепції : монографія. Київ: КМAM ім. Р. М. Глієра, 2020. 352 с.
- 14.Ракочі В. Рукописи не горять, або Симфонія до мажор Максима Березовського. Студії музикознавчі ІМФЕ імені М. Рильського. № 1 (61), 2018. С. 45–54.
- 15.Савченко Г. С. Риси оркестрового стилю А. Брукнера. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 328-331.

16. Савченко Г. С. Тематичні та темброві процеси в сонатних *allegri* Паризьких симфоній Й. Гайдна. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. Харків: ХДАДМ, 2019. № 1. С. 87-91.
17. Слупський В.В. Становлення та розвиток ансамблю мідних духових інструментів від витоків до кінця XVII ст.: автореф. дис. ... канд. мист.:17.00.03. Харків, 2018. 24 с.
18. Harnoncourt N. *Baroque Music Today: Music As Speech: Ways to a New Understanding of Music*. Amadeus Press, 1995. 210 p.

Додаткові джерела:

1. Ракочі В. Вплив інструментальних партій на трансформацію концертності в «Священних симфоніях» опус 6 Генріха Шютца. *Актуальні питання гуманітарних наук*. № 35, т. 5, 2021. С. 22–28.
2. Ракочі В. Класифікація барокових концертів: термінологічний дискурс. *Музична думка Дніпропетровщини*. Випуск 20, 2021. С. 55–68.
2. Ракочі В. Оркестр в органних концертах Георга Фрідріха Генделя. *Музичне мистецтво і культура Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової*, Випуск 32, кн. 1. (2021). С. 58–70.
3. Ракочі В. Оркестровка Першого гобойного концерту Людвіга Лебрена і традиції Мангеймської школи. *Вісник КНУКіМ, серія «Мистецтвознавство»*. № 44, 2021. С. 95–101.
4. Ракочі В. Оркестр і його модифікації в Концерті для віолончелі з оркестром оп. 129 Роберта Шумана. *Науковий вісник Національної музичної академії імені П. І. Чайковського*, № 128 (2020). С. 35–51.
5. Rakochi V. « L'orchestration mouvante » du Concerto pour piano de Schumann : genèse et perspectives. *Acta Musicologica*, 2020, # 93, Vol. 2. P. 135–159.
6. Rakochi V. Synthesis as a Distinctive Feature of Brahms's Second Piano Concerto Orchestration. *Muzikoloski Zbornik / Musicological Annual*, Vol 57, No 1 (2021). P. 25–63.
7. Rakochi V. Dramaturgical Functions of Solos in Richard Strauss's Symphonic Poems. *Symphonism in Nineteenth-Century Europe. Series of the Centro Studi*

Opera Omnia Luigi Boccherini. SPECULUM MUSICAE. Vol. XXXV. Turnhout: Brepols, 2019. P. 89-107.

8. Rakochi V. The “Orchestra of Soloists” in Mahler’s *Nachtmusik*. *Principles of Music Composing: Orchestra in Contemporary Context*, XIX. P. 85–94. Lietuvos muzikos ir teatro akademija. Vilnius, 2019.
9. Ракочі В. Експресивні, синтезуючі та драматургічні функції оркестровки в Концерті in F Гершвіна. *Часопис Національної музичної академії імені П. І. Чайковського*, 2019, No. 42. С. 44–56.

3. ПІДГОТОВКА АНАЛІТИЧНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Аналітичні повідомлення є невеликими науково-практичними дослідженнями, метою яких є поглиблення і деталізація знань і умінь, набутих на лекційних і практичних заняттях з навчальної дисципліни «Історія оркестрових стилів».

Підготовка аналітичних повідомлень передбачає: 1) знання типологічних ознак того оркестрового стилю історичної доби або стильового напрямку, якому належить обраний для аналізу твір; 2) знання основних рис і особливостей оркестрового стилю певного композитора.

Важливим етапом в роботі над аналітичним повідомленням є пошук і опрацювання наукових джерел з обраної теми. Якщо наукові джерела відсутні, або їхня кількість не дозволяє вийти на необхідний рівень наукової систематизації – необхідні збір, аналіз і синтез художньої інформації шляхом самостійного аналізу симфонічних партитур творів обраного композитора або партитур, котрі належать даному історичному етапу або стильовому напрямку/жанру.

Наступним етапом є аналіз музичного твору з точки зору оркестрового стилю за наданим Алгоритмом.

Аналітичне повідомлення має бути оформлено в чіткій за структурою і логічно побудований текст, в якому слід зазначити мету повідомлення, наукові джерела, на які спирався автор (за наявності), викласти результати практично-аналітичної роботи і коротко систематизувати положення висновків. Можливо оформити презентацію. Обсяг повідомлення залежить від обраної теми, орієнтовно

– 3-8 сторінок (береги 2 см, кегль 14, шрифт Times New Roman, інтервал 1,5).
Бажано, щоб повідомлення було оприлюднено на практичному аудиторному занятті, обговорено іншими здобувачами вищої освіти.

Теми аналітичних повідомлень:

1. Інструментарій барокової доби.
2. Специфіка оркестрування композиторів венеціанської школи доби пізнього Відродження.
3. Оркестрове письмо як наукова проблема.
4. Техніка оркестрування К. Монтеверді: на перетині загального й особливого.
5. Значення А. Вівальді в розвитку барокового оркестрування.
6. Принципи оркестрування Бранденбурзького концерту № 2 Й. С. Баха: аналітичний етюд.
7. Ранні симфонії Й. Гайдна: між бароко і класицизмом.
8. Аналіз партитури симфонії № 87 Й. Гайдна.
9. Аналіз партитури симфонії № 38 В. А. Моцарта.
10. Аналіз партитури симфонії № 7 Л. ван Бетховена.
11. Оркестрова майстерність А. Сальєрі.
12. Оркестровий стиль Л. Керубіні: на межі епох.
13. Класичне і романтичне в оркестровому стилі Дж. Россіні.
14. Риси оркестрового стилю Р. Шумана (на прикладі аналізу симфоній).
15. Оркестровий стиль Л. Шпора (на прикладі аналізу симфоній/ інструментальних концертів).
16. Основні маркери оркестрових стилів французьких композиторів ХІХ ст.
17. Оркестровий стиль К. Сен-Санса.
18. Оркестрові твори М. Лисенка: взаємозв'язок жанру і оркестровки.
19. Аналіз партитури симфонії № 1 Г. Малера.
20. Риси оркестрового стилю Я. Сібеліуса.
21. Особливості оркестрового стилю Е. Елгара.
22. Традиції романтичного оркестрування в Симфонії g-moll В. Сокальського.
23. Традиції пізньоромантичного оркестрування у творчості Р. Штрауса.

24. Колорит оркестрування Л. Ревуцького.
25. Аналіз партитури симфонії № 4 Б. Лятошинського.
26. Оркестровий стиль симфонії № 5 Б. Лятошинського в аспекті взаємодії традицій і новацій.

«Історія оркестрових стилів»: методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти І, освітньо-професійного рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво, ОПП «Музикознавство та композиція». Укладач кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри композиції та інструментування ХНУМ імені І.П. Котляревського. Харків: ХНУМ імені І. П. Котляревського, 2022. 20 с.